

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
Факультет іноземних мов
Кафедра теорії та практики іноземних мов

Трохименко Олександр Сергійович

ЧИСЛО, ОБЧИСЛЕННЯ І ГРАМАТИЧНА КАТЕГОРІЯ ЧИСЛА
В АНГЛІЙСЬКІЙ І ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВАХ

Спеціальність 035.041 Філологія. Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська

РЕФЕРАТ

магістерської роботи
за освітньо-науковою програмою
Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська

Умань – 2023

Магістерською роботою є рукопис.

Роботу виконано в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК: кандидат педагогічних наук,
доцент Лаухіна І. С.

РЕЦЕНЗЕНТ: кандидат філологічних наук,
доцент Яловенко О. В.

Захист відбудеться 30.05.2023 р. о 9.00 на засіданні ЕК факультету іноземних мов.

З роботою можна ознайомитись на кафедрі теорії та практики іноземних мов, за адресою: 20308, м. Умань вул. Садова, 28, ауд. № 405.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ЧАСТИН МОВИ В АНГЛІЙСЬКІЙ І ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВАХ.....	7
1.1. Проблема визначення частиномовних ознак.....	7
1.2. Характеристика частин мови у французькій та англійській мовах.....	16
РОЗДІЛ 2. ІМЕННИК ТА ЙОГО МІСЦЕ В СИСТЕМІ ЧАСТИН МОВИ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВАХ.....	27
2.1. Основні семантичні й граматичні характеристики іменника.....	27
2.2. Синтаксичний принцип визначення іменника як частини мови	46
РОЗДІЛ 3. КАТЕГОРІЯ ЧИСЛА В АНГЛІЙСЬКІЙ І ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВАХ.....	60
3.1. Способи вираження категорії числа.....	60
3.2. Значення категорії числа.....	67
3.3. Морфологічна реалізація категорії числа.....	78
ВИСНОВКИ.....	100
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	109
СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ.....	116
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	117
ДОДАТКИ.....	119

Англійська й французька мови, які за географічними й соціально-культурними ознаками відносяться до західноєвропейських мов, належать до різних мовних груп: англійська мова – до західногерманської, французька – до романської груп. Протягом історії кожна з них пройшла свій шлях розвитку, набувши специфічних фонетичних і граматичних характеристик. Разом з тим у результаті взаємного впливу (який виявився в певні історичні епохи з різною інтенсивністю та спрямованістю) англійську та французьку мови можна порівняти за низкою категорій, зокрема за граматичною категорією числа, яка вважається універсальною й відповідно характерною для кожної мови цієї бінарної опозиції.

Теоретичні питання частин мови й граматичну категорію числа в англійській і французькій мовах вивчали Ш. Баллі, Л. Бархударов, А. Басманова, Н. Васильєва, М. Вікенс, В. Гак, Г. Гійом, Л. Грижак, Ж. Дамурет, Н. Єпіфанцева, В. Карабан, А. Мартіне, Л. Піцкова, Е. Пішон, К. Реферовська, Г. Суїт та інші.

У вітчизняному теоретичному мовознавстві проблема числа досліджувалася в різних аспектах: як мовна категорія в цілому (О. Безпояско, І. Вихованець, К. Городенська, Н. Гуйванюк, А. Загнітко, М. Плющ); відповідно до засобів морфологічного вираження (А. Колесников, О. Медвідь, В. Таранець); у зіставному аспекті (В. Акуленко, С. Швачко). У граматиці кількісну семантику морфологічного класу іменників вивчали Л. Безрук, А. Колесников; значення збірності – О. Безпояско, І. Матвіяс.

Актуальність дослідження числа, обчислення й категорії числа іменника в англійській і французькій мовах визначається тим, що в сучасній лінгвістиці одним із пріоритетних напрямків є наукові розвідки в галузі міжкультурної комунікації, зокрема її мовного компонента. Порівняння морфологічних категорій двох західноєвропейських мов – англійської та французької, – що відносяться до різних груп, представляє значний науковий інтерес. Крім того, науковий матеріал, накопичений у працях як вітчизняних,

так і зарубіжних авторів у царині морфології іменника, вимагає нових досліджень з використанням результатів суміжних наук та дисциплін (філософії, лінгвопсихології тощо).

Мета роботи – виявити збіги й відмінності в семантичній структурі, морфологічному вираженні та синтаксичному функціонуванні категорії числа в англійській і французькій мовах, а також порівняти їхні частиномовні характеристики.

Досягнення поставленої мети пов'язане з вирішенням таких **завдань**:

1. Розглянути теоретичні засади вивчення частин мови в англійській та французькій мовах.

2. Виявити особливості частиномовних характеристик іменника й визначити його місце в класифікації частин мови на матеріалі англійської та французької мов.

3. Установити загальні та специфічні характеристики іменних граматичних категорій для кожної з порівнюваних мов.

4. Дослідити семантико-граматичні характеристики числа, обчислення й категорії числа в порівнюваних мовах.

5. Проаналізувати збіги й відмінності між англійським і французьким іменником за граматичною категорією числа.

5. З'ясувати специфіку морфологічної реалізації числа, обчислення й категорії числа в порівнюваних мовах.

Об'єктом дослідження є система, утворена числом, обчисленням і граматичною категорією числа в англійській і французькій мовах на матеріалі художніх текстів англійських і французьких авторів.

Предмет дослідження – порівняльна характеристика категорії числа в англійській і французькій мовах, яка дозволяє виявити морфологічні засоби реалізації семантичного значення цієї категорії та її функціонування в мовленні.

Методологічною основою роботи є комплекс **методів** (семантичного аналізу, описовий, порівняльно-зіставний, загальнонаукові методи

узагальнення й систематизації), які відповідають меті й завданням дослідження, проведеного в руслі системного підходу.

Матеріалом дослідження слугували 2300 прикладів, що ілюструють семантичне значення, морфологічне оформлення та синтаксичне функціонування категорії числа в англійській та французькій мовах.

Джерельною базою дослідження послужили наукові праці вітчизняних та зарубіжних мовознавців, лінгвістичні й перекладні словники, художні твори англійських і французьких авторів XIX-XX століть.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що в ній зроблено спробу провести порівняльний аналіз частиномовних характеристик іменника (семантики, морфологічного вираження й функціонування) та категорії числа в англійській і французькій мовах.

Теоретичне значення роботи полягає в тому, що її результати розвивають теоретичні надбання в напрямку фундаментальної спільності західноєвропейських мов, які відносяться до різних мовних груп, і дозволяють виявити специфіку кожної з порівнюваних мов (на прикладі категорії числа іменника), що має певне значення для теорії й методології порівняльного мовознавства.

Практична значущість дослідження полягає в можливості використовувати як загальні результати, так і висновки окремих розділів при вивченні граматичної категорії числа англійської й французької мов; на заняттях з культури мовленнєвого спілкування англійської та французької мов, порівняльної типології, теорії й практики перекладу.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри теорії та практики іноземних мов Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Лабораторії лінгвокультурології та зіставної лінгвістики, засіданнях студентської проблемної групи «Актуальні проблеми сучасної лінгвістики». Крім того, результати проведеного дослідження були предметом обговорення

на науково-практичних конференціях різного рівня, зокрема: V Всеукраїнській студентській науково-практичній Інтернет-конференції «Сучасні філологічні дослідження: традиції та інновації» (Умань, 17 бер. 2023 р.).

Публікації автора. Основні положення та результати магістерського дослідження відображені в 2 наукових публікаціях автора:

1. Трохименко О. Опозиція однина / множина в складі категорії числа у французькій та англійській мовах. *Сучасні філологічні дослідження: традиції та інновації* : матеріали V Всеукр. студ. наук.-практ. Інтернет-конф. (Умань, 17 бер. 2023 р.). Умань : ВПЦ «Візаві», 2023. С. 435–442.

2. Трохименко О. Способи вираження категорії числа у французькій та англійській мовах. *Сучасні філологічні дослідження: традиції та інновації* : матеріали V Всеукр. студ. наук.-практ. Інтернет-конф. (Умань, 17 бер. 2023 р.). Умань : ВПЦ «Візаві», 2023. С. 442–448.

Обсяг і структура дослідження. Логіка дослідження зумовила структуру роботи, яка складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, списку лексикографічних джерел, списку джерел ілюстративного матеріалу та додатків. Загальний обсяг роботи складає 108 сторінок.

ВИСНОВКИ

У результаті порівняльного аналізу числа, обчислюваності й граматичної категорії числа іменників та способів їхнього вираження в англійській і французькій мовах ми можемо зробити такі висновки.

Частини мови трактуються як класи слів, які об'єднуються семантично й характеризуються абстрактним, загальним значенням, що виражається сукупністю граматичних ознак цих слів. У сучасній лінгвістиці поширений полідиференціальний підхід до визначення частин мови, який включає семантичний, морфологічний і функціонально-синтаксичний критерії. Використання цих критеріїв дозволяє різнобічно й глибоко проаналізувати мовний матеріал з метою виявити спільні риси й відмінності в категорії числа англійських і французьких іменників.

В українському мовознавстві частини мови поділяють на самостійні (іменник, прикметник, дієслово, числівник, займенник, прислівник) і службові (прийменник, сполучник, частка) та вигук. У французькій граматиці розрізняють основні й додаткові частини мови. До основних належать іменник, дієслово, прикметник, прислівник, числівник. Додатковими вважають займенник, службові слова, вигук. У французькій мові існує шість груп службових слів: детермінативи (з артиклями), займенники, дієслова-зв'язки, прийменники, сполучники, частки. В англійській граматиці частини мови виділяються на основі трьох головних принципів: значення, форми та функції слова. Частини мови поділяються на змінні й незмінні. До перших належать іменники, прикметники та дієслова, до других – прислівники, прийменники, сполучники та вигуки. Займенники та числівники відносяться до підкласів іменників та прикметників.

Морфологічний аспект частин мови ґрунтується на граматичних категоріях – узагальнених граматичних поняттях, які об'єднують ряд співвідносних граматичних значень, що виражаються системою граматичних форм. Так, іменники мають категорії роду, числа, означуваності / неозначуваності, дієслово – часу, числа, особи, способу. Прикметники можуть змінюватися за родами й числами. Синтаксичний аспект частин мови

тісно пов'язаний з їхньою категоріальною семантикою. Частини мови можуть виконувати первинні й вторинні функції. Чотирьом самостійним частинам мови відповідають чотири члени речення: іменнику – підмет і додаток, дієслову – присудок, прикметнику – означення, прислівнику – обставина, що є їх первинними функціями.

Дослідження теоретичних питань, пов'язаних з розвитком вчення про частини мови, підтвердило фундаментальну спільність французької та англійської мов, які відносяться до індоєвропейської мовної сім'ї. Для французької мови, яка має здебільшого аналітичний граматичний стрій, важливе значення має явище транспозиції, пов'язаної з концепцією первинних і вторинних функцій. Транспозиція може бути морфологічною, коли слово переходить з однієї частини мови в іншу, і синтаксичною, якщо слово виконує функцію іншої частини мови.

Зіставлення частин мови в англійській і французькій мовах виявило спільні й відмінні риси: 1) в обох мовах є самостійні й службові частини мови, самостійні мають семантичні й морфологічні ознаки та синтаксичні функції; 2) англійські й французькі іменники оформлюються артиклем, однак в англійській мові роль артикля більш вагома, крім того, форми англійського дієслова менш різноманітні, тому важливу роль відіграє його граматичне оформлення; 3) в англійському мовознавстві при визначенні властивостей частин мови використовується теорія польової структури, за якою кожна частина мови має ядро й периферію. У ядрі сконцентровані основні ознаки, що утворюють це поле, а периферія характеризується неповним набором ознак.

Іменник виділяється як лексико-граматичний клас слів, які мають загальне категоріальне значення предметності, що в обох мовах характерне для лексем, пов'язаних з предметами (*hause, bird, une carte, une salle, un sac*), ознаками й процесами (*brightness, walk, un depart, un changement*). В обох мовах за семантичною ознакою іменник означає субстанцію, тобто живі й неживі предмети, речовини, абстрактні й конкретні поняття. Також в

англійській і французькій мовах виділені лексико-граматичні розряди іменників та існують їхні опозиції: власні – номінальні (*les Alpes – une montagne / Great Britain – a desk*), конкретні – абстрактні (*un paysan – la beaute / a doctor – bravery*), предметні – речовинні (*un pays – le lait / a town – steel*), злічувані – незлічувані (*une voiture – la rapidite / a car – freedom*), істоти – неістоти (*un homme – une pomme / a man – an apple*), автосемантичні – синсемантичні (відносні) (*un garcon – un / a boy – a son*).

Між англійськими й французькими іменниками існують відмінності в наявності граматичних категорій. У французькій мові іменник характеризується категоріями числа, роду, означеності / неозначеності. В англійській мові існують граматичні категорії числа й відмінка (присвійності). Означеність / неозначеність в англійській мові реалізує лише якісну детермінацію імені, тоді як у французькій мові форма означеності / неозначеності / партитивного артикля реалізує якісну й кількісну детермінацію. Важливою відмінністю є те, що у французькій мові іменники й прикметники узгоджуються в роді й числі, в англійській мові прикметники не узгоджуються з іменниками в числі.

Однією з основних відмінностей англійських іменників від французьких є категорія відмінка, тобто присвійності, що виражає різноманітні відношення одного предмета до іншого предмета, явища, процесу; наявність відмінка допомагає передати в мовленні ті зв'язки, у яких предмети існують в реальній дійсності. Протиставлення загального й родового відмінка утворює категорію відмінка: *man – man's, child – child's*. У французькій мові приналежність виражається прийменником *de*, який відповідає родовому відмінку в українській мові.

Відповідно до теорії транспозиції в порівнюваних мовах можна виділити первинні й вторинні синтаксичні функції іменників. До первинних відносяться функції підмета й додатка, іменної частини складеного присудка. Використання іменника у вторинних функціях тісно пов'язане з артиклем.

Іменник без артикля втрачає значення предметності й функціонує як прикметник, прислівник та ін.

Спільною категорією порівнюваних мов є граматична категорія числа, що виражає кількісні відношення, які відображаються у свідомості носія цієї мови й мають морфологічне вираження у відповідних формах мови. У французькій мові числом оформлені іменники, прикметники, присвійні форми, особові й вказівні займенники, тоді як в англійській мові число характеризує іменники, особові й вказівні займенники. В обох мовах число виражене і в дієслівних формах, однак найповніше категорія числа представлена в англійських і французьких іменниках.

Категорія числа у французькій мові має низку особливостей, які пов'язані з розрізненням усної й писемної форми вираження. У писемному мовленні множина виражається додаванням закінчення *-s*, але в усній формі це закінчення не вимовляється, і відповідно число відсутнє. Крім того, іменники, які закінчуються на *s*, *x*, *z*, не змінюють своєї форми в множині. Їхнє число визначається за допомогою аналітичних засобів. В англійській мові таких відмінностей між усним і писемним вираженням немає. Множина утворюється за допомогою закінчення *-s* за загальним правилом, яке зберігається в усному мовленні.

В англійській мові є іменники, які мають різні форми в однині й множині: *child – children*, *tooth – teeth*. Якщо за формою іменника важко визначити число в мовленні (*man – men*), то це можна зробити за допомогою аналітичних засобів. У французькій мові в усному мовленні категорія числа має нерегулярне вираження, тому здебільшого визначається за допомогою синтаксичних ознак – службових слів або узгодження. У французьких іменників, що утворюють множину за допомогою закінчень, число можна визначити в усній та писемній формах: іменники, що закінчуються на *-ai* в однині, мають закінчення *-aux* у множині; до іменників на *-ail* додається флексія *-s* у множині.

У французькій мові категорія числа виражається в особових займенниках 3-ї особи, у присвійних і вказівних займенниках: *il – ils, le – les, lui – leur, le mien – les miennes, celui – ceux*. Прикметники в писемному мовленні мають флексію множини *-s, -x*, крім тих, які закінчуються на *-s, -x* в однині: *bas – les maisons bas; paresseux – les enfants paresseux*.

Число розглядається як ітеративна категорія, яка охоплює кілька частин мови, але в англійській і французькій мовах існують відмінності. В англійській мові іменники можуть узгоджуватися в числі тільки з дієсловом і вказівними займенниками. У французькій мові узгодження за числом відбувається між іменником і дієсловом, артиклем, присвійними і вказівними займенниками, прикметниками.

Відмінною рисою французької мови є партитивний артикль, якого немає в англійській. Натомість в англійській мові партитивність виражається лексично за допомогою неозначених займенників *some, any*.

В англійській і французькій мовах поняття кількості застосовується до іменників, які позначають конкретні об'єкти, мають просторові й часові межі (*a day, un jour / a table, la table*); початок і кінець (*a snowstorm / la tempête de neige, a jump / le saut*); конкретні ситуації (*acts / les actes*). Такі об'єкти, які можна порахувати, називаються злічуваними, або дискретними, у них можуть розрізнятися одиничність і множинність.

Незлічуваними, або недискретними, є назви речовин (*dust, la poussière, wood, la lignine*); назви гомогенних сукупностей об'єктів (*la jeunesse, furniture, les meubles*); назви властивостей та станів, що не мають чітких часових меж (*whiteness, la blancheur, boldness, le courage*). Для вираження кількості в недискретних об'єктів у французькій мові використовується партитивний артикль *du, de la*, в англійській мові вживаються такі слова, як *some, any*: *Would you like some coffee? = Voudriez-vous du cafe?*

Порівняння категорії числа в англійській і французькій мовах показує, що в обох мовах є однина й множина. Але не всім англійським іменникам характерне протиставлення форм однини і множини. Англійські іменники в

плані змісту розрізняють обидва числа, але синтаксично, у формах узгоджуваних означень, число не виражене. Деякі іменники вживаються лише у формі або однини, або множини. Іменники, які вживаються тільки в однині – це назви: 1) предметів, які існують в однині (*soleil, lune, univers*); 2) власні назви (*Paris, la Seine*); 3) речовинні іменники, які позначають матеріали (*eau, neige*); 4) збірні іменники: *gibier, feuillage // leafage, foliage*; 5) абстрактні іменники: *patience, fierte, froid // admiration, imafination*.

В англійській та французькій мовах існує група іменників з семою множинності, що позначають парні або складені предмети: *scissors – les ciseaux, eye glasses – les lunettes*.

В англійській та французькій мовах існують аналітичні та синтетичні засоби вираження категорії числа. До них належать уживання артиклів, присвійних прикметників, відповідних флексій, суфіксів, неозначених і вказівних займенників, поняття збірності іменників, числівники.

У категорії числа французької мови артикль є основним аналітичним засобом вираження числа. У французькій граматиці виділяють три види артиклів: означений, неозначений, партитивний, які мають форму однини і множини та форму жіночого й чоловічого роду. В англійській граматиці існує два артиклі: означений і неозначений. Неозначений артикль уживається тільки перед злічуваними іменниками в однині, означений артикль – перед іменниками в однині й множині. Показником множини злічуваних іменників є закінчення *-s*, а однини – неозначений артикль *a (an)*. Але ці показники не відносяться до незлічуваних іменників, які не мають граматичної характеристики за кількістю.

Множина англійських іменників утворюється за допомогою закінчення *-s*. Іменники, які закінчуються в однині на *s, ss, x, sh, ch*, утворюють множину шляхом додавання закінчення *-es* до форми однини; іменники із закінченням на *-у* з попереднім приголосним, утворюють множину шляхом додавання закінчення *-es*, де *-у* змінюється на *i*: *city – cities*. До аналітичних засобів вираження категорії числа у французькій мові відносяться присвійні

прикметники, які мають форми однини й множини, жіночого й чоловічого роду: *mon, ma, mes; ton, ta, tes; son, sa, ses; notre, nos; votre, vos; leur, leurs*.

В англійській і французькій мовах є група іменників, які не змінюють своєї форми в множині: 1) деякі назви тварин, птахів, риб: *sheep, deer, swine, snipe, dace, mackerel, le choucas, le freux, le courlis, pa prdrix, le tamias*; 2) незмінні іменники на позначення кількості після числівника: *two dozen, three hundred; cinq mille hommes, deux cent*; 3) іменники на позначення міри, грошових одиниць: *two pound ten (shillings); deux mètres quatre centimètres*.

Категорія числа тісно пов'язана з поняттям квантитативності як засобом вираження мисленнєвої категорії кількості, оскільки рахуються або вимірюються предмети. Важливу роль у розвитку категорії числа має збірність, оскільки вона є елементом протиставлення одиничність / множинність. Оформлення числом збірних іменників свідчить про відмінність між французькою й англійською мовами. В англійській мові збірна множинність представлена лексично, наприклад: *family, a bunch of flowers*, але іменник уживається у формі однини. У французькій мові одиничність і збірність виражаються протиставленням однини і множини того самого слова, в англійській мові це значення виражається так само або за допомогою окремих слів, уживанням артикля: *un pauvre – les pauvres, the poor – a poor man*.

У значенні збірних іменників може превалювати або об'єднання окремих одиниць в одне ціле, або наявність окремих одиниць, які мисляться як одне ціле. Перший тип називається іменниками об'єднувальної збірності, другий – іменниками роздільної збірності. До першого типу належить збірні іменники, які мають форму тільки однини; присудок узгоджується у формі однини: *humanity, mankind*. До другого типу відносяться збірні іменники, які мають тільки форму однини: *cattle, poultry, vermin*, але присудок при цих іменниках має здебільшого форму множини, наприклад: ***The poultry are in the yard***. До третього типу належать збірні іменники змішаного значення.

Деякі іменники мають значення і одиничності, і збірності: *fish, duck*. У значенні збірного поняття виступають тільки у формі однини: *a duck – two ducks*, але *to shoot duck*.

Є іменники, які позначають об'єднання двох предметів, тобто збірна множина: *pair, couple, both, either, neither*. Слова, які позначають предмети, що складаються з двох частин на кшталт *trousers, jeans, shorts, glasses, scissors*, оформлюються суфіксом множини. Особливістю англійської мови є іменники, які мають суфікс множини зі значенням одиничності: назви хвороб – *measles, mumps*; наук – *linguistics, mathematics*; ігор – *billiards, dominoes*; географічні назви – *Athens, Brussels*. Після таких іменників у функції підмета дієслово вживається в однині.

Категорію числа в обох мовах може виражати числівник, зокрема кількісні й порядкові числівники у функції означення, підмета чи додатка. Кількісні числівники обумовлюють форму числа іменника: *one day, two days*, порядкові виконують функцію означень: *the first day, the first days*.

У французькій мові від кількісних числівників утворюються іменники за допомогою суфікса жіночого роду *-aine*, що позначають приблизну кількість: *dix – une dizaine – «десяток»*; *douze – une douzaine – «дюжина»*; *quarante – une quarantaine – «близько сорока»*; «чотири десятки». В англійській мові також існують такі іменники, але вони утворені не від кількісних числівників, наприклад: *twelve – dozen – «дюжина»*. Іменник «десяток» має однакову форму з кількісним числівником *-ten -ten*, а в множині вживається інший іменник – «*scores*».

У французькій та англійській мовах числівник без артикля має значення неозначеного детермінатива, наприклад: *il à deux soeurs; he has got two magazines*. Характерною функцією числівників є уточнення субстанції в реченні, наприклад: *lis sont venus tous les trois; she has three questions to ask*.

При переході числівників в іменники спостерігаються різні ступені субстантивації. Синтаксична субстантивація відбувається при анафоричному вживанні числівника: *Il a invite une douzaine d'amis. Deux n'ont pu venir*. У

цьому прикладі *deux* замінює числівник з іменником, причому числівник не змінює свого значення, субстантивація в цьому разі розглядається як слабка. Вона може також використовуватися в пропуску іменників залежно від ситуації (при позначенні часу, грошових сум, дат), наприклад: *Il viendra entre six et sept; je l'ai vu en 1983*. Більш сильна субстантивація трапляється в реченнях, де числівник уживається з артиклем. Це відбувається при позначенні днів (*Revenez le treize*), номерів будинків, поверхів, кімнат (*il habite au 19*), транспортних маршрутів (*prenez le 84*) та іншого. Ще більш повна субстантивація відбувається, коли числівник означає не кількість чи порядковий номер певного предмета, а сам предмет. Це стосується позначення цифр, гральних карт, марок автомобілів і т. ін.: (*Il a recu un deux*). В англійській мові кількісні числівники в постпозиції до іменника вживаються замість порядкових у словосполученнях, що застосовуються при нумерації розділів, сторінок книжок, актів п'єс, будинків, кімнат, наприклад: *chapter three, page four, act two, house number twel, room seven, bus number five*.

Порівняльно-зіставний аналіз числа, обчислення й категорії числа в англійській і французькій мовах відкриває перспективи багатопланового аналізу особливостей вираження й уживання інших граматичних категорій іменника в порівнюваних мовах, а також може слугувати прикладом для подальшого вивчення граматичних характеристик різних частин мови.